

Toetsingskader

Humane Huisvesting Arbeidsmigranten

[voorblad]

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. De ambities
3. Toetsingskader
4. Borging en relatie met het huidige beleidskader arbeidsmigranten

1. Inleiding

Arbeidsmigranten wonen, werken en leven al jaren in de gemeente Halderberge. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan de (boven)lokale economie. Door het tekort op de arbeidsmarkt zien we dat het aantal arbeidsmigranten in de laatste jaren toeneemt. Daarnaast staan door de toename van het aantal arbeidsmigranten de woningmarkt, de leefbaarheid in de wijken en de recreatieve sector onder druk. Daarbij komt het regelmatig voor dat arbeidsmigranten slecht worden gehuisvest wat het risico op gezondheidsproblemen, uitbuiting en overlast vergroot.

Ongeveer de helft van de inwoners van de gemeente Halderberge geeft aan zich zorgen te maken over de komst van arbeidsmigranten¹. Zij maken zich zorgen over overlast, criminaliteit, huisvesting en de integratie/participatie van de arbeidsmigranten in onze samenleving.

Bovenstaande brengt nieuwe vraagstukken met zich mee.

Vitaal Buitengebied

De gemeente Halderberge zet in op kwalitatief goede en voldoende huisvesting voor arbeidsmigranten om zo de (boven)lokale economie te versterken en uitbuiting te voorkomen.

Het Raadsprogramma en Collegewerkprogramma Samen Vooruit! 2018-2020 spreken de ambitie uit het beleidskader arbeidsmigranten bij te stellen, waarbij passende en humane huisvesting van arbeidsmigranten het uitgangspunt is. In de bestuurlijke koers 'Vitaal Buitengebied' wordt de inhoudelijke richting aan de ambitie van onder andere de humane huisvesting van arbeidsmigranten bepaald en vertaald naar concrete inzet.

Binnen de bestuurlijke koers 'Vitaal Buitengebied' is een plan van aanpak opgenomen om de huisvesting van arbeidsmigranten te verbeteren. Dit plan van aanpak beperkt zich niet tot het buitengebied, zoals de naam van de bestuurlijke koers doet vermoeden. Het is een opgave voor het hele grondgebied van de gemeente. Het opstellen van een toetsingskader en het verdiepen van het huidige beleidskader arbeidsmigranten maken onderdeel uit van dit plan van aanpak. Voor u ligt het toetsingskader, waarin ook maatregelen zijn opgenomen die het huidige beleidskader versterken.

Definitie doelgroep arbeidsmigranten

De gemeenteraad heeft in februari 2016 een Beleidskader huisvesting arbeidsmigranten vastgesteld. In dat beleidskader wordt de doelgroep "arbeidsmigranten" niet gedefinieerd. Arbeidsmigranten zijn personen die voor kortere of langere tijd naar Nederland komen om hier te werken en te wonen. Het gaat vooral om arbeidsmigranten uit EU landen, met name uit Midden- en Oost-Europese landen, die hier komen om ongeschoold of laaggeschoold werk te verrichten. Als we kijken naar het beleid van andere gemeenten wordt er vrijwel altijd een onderscheid gemaakt tussen short-, mid- en longstay van arbeidsmigranten. Het onderscheid tussen short- en long-stay is daarbij het belangrijkste.

Van long-stay is sprake wanneer men hier voor langere tijd wil verblijven of zich hier wil vestigen. Een veel gehoorde termijn is een verblijf van langer dan 3 jaar. Deze doelgroep verschilt niet van regulier woningzoekenden en zij moeten zich zien te redden op de reguliere woningmarkt.

¹ Panelonderzoek Arbeidsmigranten & demografische veranderingen Halderberge – juli 2020, *Citizens*

De groep short-stayers zijn voornemens slechts tijdelijk te willen blijven ten behoeve van werk. Een veel gehanteerde termijn is een periode van 4 à 6 maanden. Zij hebben behoefte aan een tijdelijke woonvoorziening die hen snel en toegankelijk huisvesting biedt.

Naast deze doelgroep is er een groep die overweegt zich voor langere tijd te vestigen, maar hier nog geen beslissing over heeft genomen. Deze groep wordt wel aangeduid als “mid stayers”. Deze term is wat verwarrend, omdat hier vaak een termijn van 4 maanden tot 3 jaar voor wordt genoemd, terwijl het eigenlijk gaat om de intentie. Deze doelgroep kan zowel in tijdelijke woonvoorzieningen als in reguliere woningen worden gehuisvest.

Bij de huisvesting van arbeidsmigranten richten we ons op de groep arbeidsmigranten die niet de intentie heeft om voor een langere tijd te blijven, of wel de intentie heeft om voor langere tijd te verblijven maar nog niet terecht kan op de reguliere woningmarkt vanwege de krapte.

Participatie

Het toetsingskader is tot stand gekomen in afstemming met en met input van diverse betrokken partijen. Binnen de regio West-Brabant West zijn we met werkgevers en huisvesters van arbeidsmigranten, belangenvertegenwoordigers en (provincie) ambtenaren in gesprek gegaan over hoe arbeidsmigranten op een humane manier te huisvesten. Ook lokaal is hierover gesproken met diverse uitzendorganisaties en huisvesters. Op 16 januari 2020 zijn aan de hand van een beeldvormende avond met de raad beelden opgehaald over humane huisvesting van arbeidsmigranten.

Aan de hand van een online enquête op www.betrokkenhalderberge.nl zijn inwoners bevraagd over zaken als huisvesting en integratie/participatie van arbeidsmigranten. Hieraan hebben 677 inwoners van Halderberge deelgenomen. De resultaten zijn gewogen naar betrokkenheidsprofiel, geverifieerd op woonplaats in gemeente Halderberge, gefilterd op dubbele invoer en gecontroleerd op eventuele misbruik van de vragenlijst. De resultaten zijn daarmee op de betrokkenheidsprofielen representatief voor de gemeente Halderberge.

De informatie die in de gesprekken, bijeenkomsten en enquête is opgehaald zijn meegenomen bij het opstellen van dit toetsingskader.

Regionaal afsprakenkader

In aanloop naar het opstellen van dit toetsingskader is actief de afstemming en samenwerking met gemeenten in de regio West-Brabant en de Provincie Noord-Brabant opgezocht. Dit leidde tot het opstellen van een Afsprakenkader arbeidsmigranten Regio West-Brabant, waarin de gemeenten binnen de regio West-Brabant en de Provincie Noord-Brabant het belang van arbeidsmigranten voor de economie erkennen en aangeven hoe ieder vanuit zijn rol optimale randvoorwaarden creëert voor arbeidsmigranten. Denk aan goede en humane huisvesting, scholing, zelfbeschikking, integratie en gezondheid. Dit toetsingskader sluit aan bij het regionale afsprakenkader.

2. De ambities, knelpunten en oplossingen

Ambities

Zowel in het collegewerkprogramma 2018-2022 als het raadsprogramma 2018-2022 staat benoemd dat we samen vooruit willen door onder andere het stimuleren van de lokale economie en werkgelegenheid. We zien dat arbeidsmigranten een waardevolle bijdrage leveren aan het lokale bedrijfsleven en we willen dat zij passend worden gehuisvest. In het collegewerkprogramma en raadsprogramma zijn de volgende ambities opgenomen ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten:

- Voor arbeidsmigranten is er voldoende en veilige huisvesting
- De huisvesting van arbeidsmigranten is evenwichtig verspreid over de kernen en is afgestemd op de behoefte
- De huisvesting van arbeidsmigranten vindt niet (beperkt) plaats op recreatieve voorzieningen
- De huisvestingsopgave van arbeidsmigranten wordt (sub)regionaal afgestemd.

Huidige beleidskader huisvesting arbeidsmigranten

Binnen het huidige 'Beleidskader arbeidsmigranten'² zijn ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten de volgende kaders opgenomen:

Reguliere woningen:

Huisvesting van maximaal 4 afzonderlijke personen of 3 personen plus een huishouding op basis van kamerverhuur in een normale eengezinswoning is toegestaan. Kamerbewoning voor meer dan 4 afzonderlijke personen in woningen kan onder voorwaarden (zoals parkeernorm, geen aantasting van woon- en leefklimaat) door middel van een omgevingsvergunning.

Agrarisch bedrijf :

Via een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan is tijdelijke huisvesting (maximaal 9 maanden) van seizoenarbeiders werkzaam op het betreffende bedrijf toegestaan in stacaravans of andere verblijfseenheden op het erf voor maximaal 50 werknemers. Via een afwijking van het bestemmingsplan kan toestemming verleend worden voor het gebruik van bedrijfsgebouwen voor tijdelijke bewoning door seizoenarbeiders. Logies in de eigen bedrijfswoning is direct toegestaan.

Nieuwbouw binnen bestaand stedelijk gebied:

Nieuwe locaties moeten voldoen aan een goede ruimtelijke ordening, de kwaliteit en beheersbaarheid van de locatie moet gewaarborgd zijn en de invloed op de woonomgeving moet worden aangetoond. Per locatie zal maatwerk geleverd moeten worden. Vooraf zal altijd overleg met omwonenden moeten plaatsvinden.

Ten aanzien van de kwaliteit en de veiligheid wordt ernaar gestreefd dat alle huisvestingslocaties voldoen aan een keurmerk voor huisvesting van arbeidsmigranten zoals de normen van de Stichting

² Dit beleidskader is in de vergaderingen van de gemeenteraad, d.d. 4 februari 2016, vastgesteld.

Normering Flexwonen (SNF) of het Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF). Daarnaast is het voor huisvestingslocaties met 12 of meer bedden verplicht een beheersovereenkomst op te stellen tussen exploitant en gemeente.

Ondanks deze kaders voor de huisvesting van arbeidsmigranten, zien we dat er knelpunten ontstaan.

Knelpunten

De vraag naar arbeidsmigranten binnen de regio blijft groot. Ze zijn onmisbaar (geworden) voor onze (boven)lokale economie. De concurrentie met andere gebieden en landen om arbeidsmigranten aan te trekken en te binden neemt toe. Het bieden van goede huisvesting is cruciaal.

Op dit moment zien we dat arbeidsmigranten onder andere in woonwijken en op recreatieparken worden gehuisvest. In woonwijken worden woningen opgekocht en vervolgens verhuurd aan arbeidsmigranten. Dit leidt tot een grotere krapte op de woningmarkt en verkleint het draagvlak voor arbeidsmigranten. De huisvesting van arbeidsmigranten op vakantieparken zorgt ervoor dat de recreatieve gastbeleving op het park én de omgeving afneemt. Enerzijds heeft dit te maken met de daadwerkelijke overlast en het feit dat een recreant en arbeidsmigrant een ander dagritme heeft en anderzijds met het negatieve imago wat soms heerst ten aanzien van de arbeidsmigrant. Dit ondermijnt de vitaliteit van de recreatieve sector.

Voor de gemeente Halderberge is het lastig de veiligheid van arbeidsmigranten te waarborgen, doordat kamergewijze verhuur tot 4 personen in een ééngezinswoning niet hoeft te worden gemeld bij de gemeente. Eventuele misstanden komen pas bij de gemeente aan het licht als hier door omwonende(n) melding van wordt gemaakt. Het betreft hier dan met name misstanden, die voor de directe omgeving hinderlijk is.

Daarnaast zitten arbeidsmigranten zelf vaak in een kwetsbare positie doordat zij sterk afhankelijk zijn van hun werkgever. Zo verloopt de huisvesting, het woon- werk verkeer, verzekeringen en de informatie over de Nederlandse samenleving en de voorzieningen doorgaans via de werkgever. Eventuele misstanden ten aanzien van de huisvesting of de werkomstandigheden worden door de arbeidsmigrant zelden tot nooit gemeld uit angst voor de consequenties vanuit hun werkgever.

Oplossingen knelpunten

We willen de arbeidsmigranten, die nu op vakantieparken verblijven, herhuisvesten. Daarnaast willen we de krapte op de woningmarkt verminderen. Het blijven toestaan van kamergewijze verhuur in woonwijken zal leiden tot een toenemende krapte op de woningmarkt. Daarnaast wil de gemeente Halderberge haar toezicht op de veilige en humane huisvesting van arbeidsmigranten versterken.

Om dit waar te kunnen maken wil de gemeente Halderberge:

1. Kamergewijze verhuur in eengezinswoningen niet meer toestaan
2. Handhavend optreden tegen verblijf van arbeidsmigranten in recreatiewoningen
3. Inzetten op centrale huisvesting van arbeidsmigranten

Ad 1 Kamergewijze verhuur in woningen niet meer toestaan

De huidige kaders voor de huisvesting van arbeidsmigranten in reguliere woningen leiden in beperkte mate tot overlast. Uit het afgenomen digipanel komt naar voren dat inwoners een woning in een woonwijk niet geschikt vinden voor huisvesting van arbeidsmigranten, maar wel als de arbeidsmigrant zich als gezin in de gemeente zou willen vestigen. In het laatste geval spreken we over de groep long-stay arbeidsmigranten. Ten opzichte van een woning met een gezin, worden woningen waar meerdere arbeidsmigranten wonen intensiever bewoont. Omwonenden kunnen hierdoor negatieve ervaringen hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om parkeer-, geluids- en afvaloverlast. Niet alleen zorgen groepen arbeidsmigranten in woningen soms voor overlast, een steeds wisselende samenstelling van bewoners is niet goed voor de leefbaarheid en sociale samenhang in de woonkernen.

Om de leefbaarheid in de wijken te versterken en om toezicht te kunnen houden op goede huisvesting van arbeidsmigranten, willen we kamergewijze verhuur in woningen niet langer toegestaan. Nieuwe kamergewijze verhuur is daardoor niet meer mogelijk. Op basis van de gegevens uit het onderzoek naar arbeidsmigranten in Halderberge, schatten we in dat momenteel in circa 150 woningen arbeidsmigranten wonen via kamergewijze verhuur. Voor deze woningen is sprake van een overgangsrecht. De manier waarop invulling wordt gegeven aan dit overgangsrecht staat beschreven in hoofdstuk 4 (borging).

Daarnaast wordt het instrument van zelfbewoningsplicht nader onderzocht. Door de verplichting om na aankoop van een woning, de koper zelf in de woning te laten wonen, kan een bijdrage worden geleverd aan het voorkomen van kamerverhuur. Het invoeren van de zelfbewoningsplicht wordt onderzocht in het kader van de nieuwe woonvisie.

Ad 2 Handhavend optreden tegen verblijf van arbeidsmigranten in recreatiewoningen

Het is de ambitie van de gemeente Halderberge om de recreatieve functie van de gemeente te versterken. Dit staat beschreven in pijler 1 vitale recreatieparken van de bestuurlijke koers 'Vitaal Buitengebied'. De huisvesting van arbeidsmigranten op vakantieparken ondermijnt deze ambitie. Hier zal op middellange termijn dan ook handhavend op worden opgetreden.

Ad 3 Inzetten op centrale huisvesting van arbeidsmigranten

Zoals ook in het 'Beleidskader arbeidsmigranten' staat vermeld is het niet de taak van de gemeente om nieuwe huisvestingslocaties van arbeidsmigranten te ontwikkelen. De gemeente Halderberge ziet het wel als haar taak om faciliterend op te treden aan de hand van ruimtelijke ordeningsprincipes. Daarnaast is het de taak van de gemeente om toezicht te houden op veilige en humane huisvesting.

De gemeente Halderberge zet in op het centraal huisvesten van arbeidsmigranten, omdat:

1. Centrale huisvesting efficiënt en effectief ruimte geeft aan de (her-)huisvesting voor arbeidsmigranten op vakantieparken en in woonwijken;
2. Vanuit een beheersvisie het centraliseren van de huisvesting beter te organiseren is. Er is meer effectief toezicht en voorkomt daarmee overlast voor de directe omgeving. Dit geldt zowel voor de gemeente (minder locaties te bezoeken levert een besparing op in

handhavingskosten) als de huisvester. In een prestatiecontract kunnen hierover afspraken worden opgenomen.

3. Centrale huisvestingslocaties niet zonder meer zijn toegestaan onder de huidige planologische regimes. Hierdoor moet altijd gewerkt worden met een tijdelijke ontheffing, waarin vanuit de gemeente (aanvullende) eisen kunnen worden gesteld ten aanzien van de locatie en omgeving. Ook dient hiervoor een samenwerkingsovereenkomst te worden gesloten waarbij maatwerkeisen mogelijk zijn. De gemeente heeft in die situatie dus een stevige regierol in de projectkaders.
4. De recreatiewoningen op vakantieparken en de woningen in woonwijken, die nu door werkgevers worden gebruikt voor de huisvesting van hun arbeidsmigranten, weer vrij komen voor recreanten of gezinnen.

De Gemeente Halderberge realiseert zich dat het centraal huisvesten van arbeidsmigranten niet simpel is. Zo zal met de provincie duidelijke afspraken moeten worden gemaakt dat een centrale huisvestingslocatie voor arbeidsmigranten niet ten koste gaat van de nieuwbouwopgave van de gemeente Halderberge. Hiervoor is nauw overleg met de andere regiogemeenten noodzakelijk. Ook zal het planologisch mogelijk maken van een specifieke locatie gepaard gaan met maatschappelijke onrust. Met goede communicatie kan een deel van die onrust worden ondervangen. Hierbij kan de locatie 'de Olmen' als voorbeeld dienen. Met deze locatie is door de gemeente al de nodige ervaring opgedaan. Daarnaast zijn inwoners over het algemeen te spreken over deze locatie. Bovendien blijkt uit het digipanel dat er meer draagvlak is voor centrale huisvesting van arbeidsmigranten, dan voor kamergewijze verhuur. Om al richting te geven aan de centrale huisvesting van arbeidsmigranten, is een toetsingskader opgesteld. Zoals hierboven benoemd is deze manier van huisvesting relatief nieuw.

Op basis van dit toetsingskader wil de gemeente starten met één nieuwe locatie van centrale huisvesting voor arbeidsmigranten. Op basis van deze eerste 'pilot', zal duidelijk zijn of en zo ja op welke onderdelen dit toetsingskader aanpassing behoeft.

Daarnaast is de gemeente bereid medewerking te verlenen aan een initiatief voor uitbreiding van het aantal huisvestingsplekken in de Olmen, indien hierdoor herhuisvesting van arbeidsmigranten op recreatieve voorzieningen (zoals vakantieparken, hotels, kampeerterreinen) plaats zal vinden.

3. Toetsingskader centrale huisvesting arbeidsmigranten

Om arbeidsmigranten een waardevolle bijdrage te laten leveren aan de (boven)lokale economie en voor hen passende huisvesting te bieden is onderstaand toetsingskader opgesteld waarmee de centrale huisvesting voor tijdelijke (shortstay en midstay) arbeidsmigranten mogelijk wordt gemaakt.

De gemeente draagt haar rol bij het huisvesten van arbeidsmigranten door het bepalen van de (ruimtelijke) kaders waarin de huisvesting mogelijk is. Er is immers in veel gevallen sprake van een ruimtelijke uitstraling c.q. impact. Daarnaast is het de taak van de gemeente om toezicht te houden op veilige en humane huisvesting.

Het doel van het toetsingskader is het opstellen van criteria voor de centrale huisvesting van arbeidsmigranten waaraan initiatieven worden getoetst. Het toetsingskader biedt enerzijds voldoende ruimte om de lokale vraag naar arbeidsmigranten in te vullen en anderzijds kwalitatief goede en verantwoorde huisvesting zowel voor de arbeidsmigranten als voor de omgeving aan te bieden. De woonbehoefte is niet voor iedere arbeidsmigrant gelijk. Dit is afhankelijk van de verblijfsduur. Aan het begin van dit document is erop gewezen dat dit toetsingskader voorziet in de huisvesting van de shortstay en midstay arbeidsmigranten. Longstay arbeidsmigranten zullen hun plek vinden binnen de reguliere woningmarkt.

Naast de gestelde criteria geldt ten alle tijden dat de locatie ruimtelijk inpasbaar moet zijn. Het toetsen van een initiatief voor centrale huisvesting van arbeidsmigranten aan onderstaande criteria blijft daarmee altijd maatwerk.

Relatie met de (omliggende) gemeente

- De huisvesting van de arbeidsmigranten moet aantoonbaar gelieerd zijn aan werkgevers in de (omliggende) gemeente

Toelichting: De gemeente Halderberge wil met de huisvesting van arbeidsmigranten de (boven)lokale economie steunen. Om deze reden dient de huisvesting van arbeidsmigranten aantoonbaar gelieerd te zijn aan werkgevers in de gemeente Halderberge of een omliggende gemeente.

Leefbaarheid

- De locatie van de centrale huisvesting leidt niet tot een verdere onevenredige spreiding van arbeidsmigranten over de gemeente Halderberge.
- Op de locaties is sprake van 24/7 beheer
- De initiatiefnemer heeft een realistisch plan ten aanzien van de centrale huisvesting van arbeidsmigranten, dat aantoont hoe invulling wordt gegeven aan de volgende criteria:
 - Voorkomen overlast voor de omgeving (zoals afval, openbaar dronkenschap en criminaliteit)
 - Zorg dragen voor voldoende privacy, rust en ruimte
 - Zorg dragen voor ontspanningsmogelijkheden, die aansluiten bij de behoefte van de bewoners
 - De gezondheid van de bewoners waarborgen,
 - Toegang bieden tot informatie ten aanzien van voorzieningen en wet -en regelgeving, zoals (taal)onderwijs, integratie, sport en bewegen, hulpverlening, gezondheidszorg, verzekeringen en belasting.
 - Meewerken en stimuleren van juiste registratie rondom het verblijf in Nederland.

Toelichting: De gemeente Halderberge zet met de centrale huisvesting van arbeidsmigranten in op het versterken van het leefklimaat voor haar inwoners. Dit geldt zowel voor de reguliere inwoners als de arbeidsmigranten als tijdelijke inwoner. Om dit te realiseren is het belangrijk dat de huisvester zich mede verantwoordelijk voelt en zorgt voor het voorkomen van overlast. Daarnaast willen we dat de arbeidsmigranten humaan en goed worden gehuisvest, zodat zij bereid zijn de lokale economie te steunen. Goede huisvesting is immers een belangrijke voorwaarde voor arbeidsmigranten om te komen werken. Een prettige woon- en leefomgeving voor de arbeidsmigrant, waarbij mogelijkheden zijn voor ontspanning draagt bij aan het welzijn van de arbeidsmigrant en zorgt ervoor dat zij in hun vrije tijd minder snel rondhangen op straat of anderszins overlast veroorzaken.

Een juiste registratie rondom het verblijf in Nederland is van belang. Gemeenten hebben de juiste gegevens over haar inwoners nodig om diverse taken goed uit te kunnen voeren. Zoals het verstrekken van paspoorten, identiteitskaarten of een rijbewijs; inwoners de gelegenheid bieden om gebruik te maken van hun stemrecht, het heffen van gemeentelijke belastingen maar ook de veiligheid waarborgen. De huisvester zal daarom ook moeten meewerken met het juist registreren van het verblijf van de arbeidsmigrant. Afhankelijk van de verblijfsduur van de arbeidsmigrant gaat dit via Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) en het nachtregister (verblijf korter dan vier maanden) of via de Basisregistratie van personen (BRP) als het verblijf van arbeidsmigrant langer is dan vier maanden.

Kwaliteit van de huisvesting

- De slaapkamers zijn geschikt voor één arbeidsmigrant. Wanneer sprake is van een affectieve relatie dan kunnen twee arbeidsmigranten een slaapkamer delen.
- Per woonéénheid wonen maximaal 2 personen.
- Elke woonéénheid beschikt over sanitaire voorzieningen en een pantry
- Zowel binnen als buiten zijn recreatieve voorzieningen voor ontspanning
- Voor het overige wordt minstens voldaan aan de SNF normen.

Toelichting: De gemeente Halderberge wil kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten, omdat de lokale bedrijven hierdoor beter in staat zijn om goede arbeidskrachten uit het buitenland te krijgen. Kwalitatief goede huisvesting is een recht, ook voor de arbeidsmigrant. De Stichting Normering Flexwonen (SNF) stelt normen op voor de kwaliteit van huisvesting van arbeidsmigranten. Het gaat dan bijvoorbeeld om ruimte en privacy, sanitair, hygiëne en veiligheid. Met de SNF normen wordt de kwaliteit van de tijdelijke huisvesting dus gewaarborgd.

Kwalitatief goede huisvesting is ook gezonde en veilige huisvesting waarbij het risico op besmetting van ziekte beperkt is. Naar aanleiding van de pandemie in het afgelopen half jaar zijn te tekortkomingen aan de kwalitatief goede huisvesting van arbeidsmigranten aan het licht gekomen. Om het risico op besmettingen te beperken en om binnen de centrale huisvesting enige mate van privacy te waarborgen is het criterium opgenomen dat wooneenheden maximaal door twee arbeidsmigranten worden bewoond en dat zij zelf beschikken over sanitaire voorzieningen en een pantry waar zij de mogelijkheid hebben om te koken. Zoals hierboven al beschreven vinden we het belangrijk dat er voor de arbeidsmigranten recreatieve voorzieningen zijn. Er moeten binnen en buiten de centrale huisvesting ontspanningsmogelijkheden zijn zodat de arbeidsmigranten tot rust kan komen na zijn werk.

Ruimtelijke criteria

- Centrale huisvesting van arbeidsmigranten is toegestaan aan de rand van de bebouwde kom of op bedrijventerreinen.
- De huisvesting van arbeidsmigranten vindt niet plaats in recreatieve voorzieningen
- De locatie is in de nabijheid van een supermarkt (bij voorkeur binnen een straal van 2 km)
- De locatie heeft een goede ontsluiting voor het verkeer (zowel auto, fiets als te voet)
- De locatie biedt voldoende ruimte voor de benodigde parkeerplekken conform de kadernota parkeren
- De locatie biedt voldoende ruimte voor ontspanning (sport en spel) zowel binnen als buiten passend bij de omvang van de accommodatie
- De locatie is ruimtelijk inpasbaar. Zo mogen omliggende bedrijven bijvoorbeeld niet belemmerd worden in hun ontwikkeling en dienen natuur- en landschapswaarden in acht te worden genomen.

Toelichting: De groep arbeidsmigranten bestaat veelal uit alleenstaande mannen en vrouwen. Zij hebben gemiddeld genomen een andere leefstijl als bijvoorbeeld gezinnen met kinderen in de kernen van de gemeente Halderberge. De gemeente Halderberge wil voorkomen dat conflicterende leefstijlen de leefbaarheid in de kernen aantast. Om deze reden is centrale huisvesting enkel toegestaan aan de rand van de bebouwde kom of bedrijventerreinen.

De gemeente Halderberge heeft niet alleen veel te bieden voor haar inwoners, maar ook voor recreanten en toeristen. Denk aan het mooie buitengebied en het vele cultureel historische erfgoed. De toeristische sector willen we behouden en versterken. Het huisvesten van arbeidsmigranten op vakantieparken en in hotels / logies verzwakt de gastbeleving en daarmee de toeristische sector.

Arbeidsmigranten beschikken vaak niet over eigen vervoer, waardoor zij zich veelal te voet verplaatsen. Om in hun dagelijkse levensbehoefte te kunnen voorzien vinden wij het humaan als arbeidsmigranten op loopafstand van voorzieningen worden gehuisvest. Om deze reden is het criterium opgenomen dat zij bij voorkeur binnen een straal van 2 km (circa 15 – 20 minuten lopen) van een supermarkt worden gehuisvest.

Een goede ontsluiting van de centrale huisvesting voor auto's, fietsers en wandelaars is van belang om verkeersoverlast in de directe omgeving te voorkomen. Daarnaast is het vanuit het oogpunt van humane huisvesting belangrijk dat de locatie goed per fiets of te voet toegankelijk is. Zoals eerder aangegeven beschikken arbeidsmigranten vaak niet over eigen vervoer. Om hen niet het gevoel te geven opgesloten te zitten is het van belang dat zij zich vanuit hun woonomgeving makkelijke per fiets of te voet kunnen verplaatsen.

Net zoals elke ruimtelijke ontwikkeling zal moeten worden aangetoond dat de realisatie van centrale huisvesting voldoet aan een goede ruimtelijke ordening en de bestaande wet en regelgeving. Dit zal moeten gebeuren door middel van onderzoeken naar onder andere flora en fauna, archeologie en verschillende milieuaspecten. Deze onderzoeken vinden pas plaats nadat is besloten over principemedewerking.

Bovenstaand toetsingskader en de maatregelen die zijn opgenomen ten aanzien van de huidige beleidskaders voor huisvesting van arbeidsmigranten zijn in het volgende hoofdstuk (hoofdstuk 4 Borging) op hoofdlijnen nader uitgewerkt.

4. Borging en relatie met het huidige beleidskader arbeidsmigranten

Het huidige beleid arbeidsmigranten (2016) en dit toetsingskader vormen samen het nieuwe beleid inzake arbeidsmigranten. Voor de borging van het totale beleid aan huisvesting arbeidsmigranten wordt in dit hoofdstuk ingegaan op wat ons de komende tijd op hoofdlijnen te doen staat.

Dit doen we aan de hand van de volgende beleidsdoelen:

1. Voldoende huisvesting op de juiste plaats
2. Beheersbare en veilige huisvesting
3. Veilige woon- en leefomgeving
4. Juiste registratie van arbeidsmigranten
5. Heldere toegang naar het sociaal domein

Per beleidsdoel geven we hieronder aan in hoeverre er met dit toetsingskader sprake is van een verbreding, aanscherping of verdieping van de eerder opgestelde beleidskaders. Daarnaast vindt in hoofdlijnen een omschrijving plaats over de borging van de voorgestelde maatregelen.

Beleidsdoel 1: Voldoende huisvesting op de juiste locaties

Ten opzichte van het huidige beleidskader arbeidsmigranten vindt een verdere *verdieping* (1 t/m 3) plaats doordat:

1. Nieuwe situaties van kamergewijze verhuur in woningen niet meer wordt toegestaan.
2. Aangegeven is waar en onder welke voorwaarden centrale huisvesting van arbeidsmigranten kan worden gerealiseerd.
3. De huisvesting van arbeidsmigranten op villapark Panjevaart tijdelijk wordt gedoogd onder de voorwaarde dat de inkomsten hieruit (deels) wordt ingezet om het park recreatief te versterken.

Uitvoering op hoofdlijnen:

Om kamergewijze verhuur niet langer toe te staan zal (tijdelijk) extra personele inzet nodig zijn om de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- Opstellen paraplu bestemmingsplan waarin de definitie 'wonen' wordt gewijzigd
- In beeld brengen huidige woningen met kamergewijze verhuur in verband met overgangsrecht
- Communiceren over gewijzigde bestemmingsplan
- Extra inzet op het naleven gewijzigde bestemmingsplan.

De verdieping van het huidige beleidskader met de inzet op het faciliteren van centrale huisvesting arbeidsmigranten leidt eveneens tot extra werkzaamheden. Al is het faciliteren van een dergelijke ontwikkeling vergelijkbaar met aan andere (ruimtelijke) initiatieven waarin de gemeente een faciliterende rol speelt.

Nadat dit beleidskader is vastgesteld gaan we in gesprek met diverse initiatiefnemers, die eerder bij de gemeente Halderberge hebben aangeklopt in verband met de realisatie van centrale huisvesting voor arbeidsmigranten. Op basis van deze gesprekken zal een afweging worden gemaakt aan welke partij(en) medewerking wordt verleend om centrale huisvesting voor arbeidsmigranten te realiseren.

Beleidsdoel 2: Beheersbare en veilige huisvesting

De eerder opgestelde kaders ten aanzien van beheersbare en veilige huisvesting blijven gehandhaafd. In deze kader is opgenomen dat de huisvesting dient te voldoen aan de kwaliteitsnormen, zoals deze zijn opgesteld door de Stichting Normering Flexwonen (SNF) of het Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF).

Op dit moment vindt naar aanleiding van de aanbevelingen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten onder leiding van de heer Roemer een discussie plaats over het al dan niet aanscherpen van deze normen.

We volgen deze ontwikkelingen op de voet. Eventuele wijzigingen in de hiervoor genoemde normeringen dan wel een nieuw landelijk vastgesteld keurmerk naar de lokale praktijk vertalen.

Doordat we nieuwe kamergewijze verhuur niet meer toestaan hebben we binnenkort inzichtelijk in welke woningen arbeidsmigranten gehuisvest zijn en wie de huisvesters zijn. Aan de hand van gerichte communicatie stellen we de huisvesters op de hoogte van de kwaliteitseisen (SNF en AKF) die we als gemeente stellen aan de huisvesting. Eventuele wijzigingen in de eisen die vanuit de SNF en AKF worden gesteld, zullen ook op deze manier worden gecommuniceerd aan de huisvesters.

Beleidsdoel 3: Veilige woon- en leefomgeving

Ook de kaders ten aanzien van de Veilige woon- en leefomgeving worden niet aangepast en komen voort uit het Integraal Veiligheidsplan van de gemeente Halderberge.

Ten aanzien van het kader “Aanpak van ondermijnende criminaliteit, waaronder mensenhandel” is in de regio West- Brabant afgesproken om in afstemming met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) misstanden rondom arbeidsmigranten aan te pakken.

Daarnaast zoekt de regio West-Brabant aansluiting bij landelijke ontwikkelingen door in 2021 samen met de inspectie SZW, de Belastingdienst, UWV, politie en OM een gecoördineerde aanpak te ontwikkelen om misstanden op het gebied van werk en huisvesting op te sporen. Vanuit de gemeente Halderberge sluiten we – indien mogelijk- hierbij aan.

De uitkomsten van deze pilot worden meegenomen in het plan van aanpak dat voor 2022 wordt opgesteld om mensenhandel en arbeidsuitbuiting te voorkomen, zoals afgesproken in het Interbestuurlijk programma (IBP).

Beleidsdoel 4: Juiste registratie van arbeidsmigranten

Ook ten aanzien van de kaders omtrent de juiste registratie van arbeidsmigranten vinden er geen wijzigingen plaats.

We werken al volgens de Westlandse methode

Binnen het project Vitaal Buitengebied is onderzocht of bij de registratie van arbeidsmigranten de Westlandse methode kan worden toegepast. Binnen de gemeente Halderberge werken we al volgens deze methode. De kern van deze methode is dat een gemeente met een huisvester dan wel werkgever afspraken maakt op welk moment (eventueel avond) een grote groep arbeidsmigranten zich kan inschrijven bij de gemeente. Met de centrale huisvesting de Olmen heeft de gemeente Halderberge regelmatig overleg over de registratie van arbeidsmigranten en worden momenten gereserveerd waarbij meerdere arbeidsmigranten zich tegelijk kunnen laten inschrijven.

Deze werkwijze bij de Olmen zal ook ingezet worden bij andere centrale huisvestingslocaties binnen Halderberge.

Extra inzetten op stimuleren juiste registratie arbeidsmigranten

Doordat we nieuwe kamergewijze verhuur niet meer toestaan hebben we binnenkort inzichtelijk in welke woningen arbeidsmigranten gehuisvest zijn. Hierdoor kunnen we huisvesters makkelijker aanschrijven en controleren op hun verantwoordelijkheid arbeidsmigranten op de juiste manier te registreren. Via mailings zullen we het belang van een goede registratie van arbeidsmigranten onder de aandacht brengen bij werkgevers en huisvesters.

Mogelijk nieuwe wetgeving om registratie arbeidsmigranten beter te borgen

Een ander gevolg van de uitkomsten van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten is de aandacht voor een betere registratie van de arbeidsmigranten. De huidige regelgeving laat te wensen over. Op landelijk niveau wordt onderzocht op welke manier de registratie kan worden verbeterd. Ook deze ontwikkelingen blijven we volgen.

Beleidsdoel 5: Heldere toegang naar het sociaal domein

De beleidskaders ten aanzien van de heldere toegang naar het sociaal domein zijn eveneens niet aangepast.

In de uitvoering werken we aan het versterken van de positie van arbeidsmigranten door:

- Waar mogelijk de relatie werk-huisvesting en werk- zorgverzekering los te koppelen
- Mee te werken aan een regionaal informatiepunt voor arbeidsmigranten
- Met werkgevers en huisvesters afspraken te maken over hun rol bij het bieden van mogelijkheden om de taal te leren, te participeren dan wel de arbeidsmigranten te voorzien van informatie.

Aangezien werkgevers en huisvesters niet allemaal lokaal gericht zijn, maken we deze afspraken niet als gemeente alleen maar trekken we daar samen met andere gemeenten in de regio in op.